

7. BÖLÜM

LİDERLİK KURAMLARI

Banu CAN¹

İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU²

► GİRİŞ

Liderlik, verimliliğin en üst düzeye çıkarılmasına ve örgütsel hedeflere ulaşılmasına yardımcı olan yönetimin önemli kavramlarından biridir.

Örgüt ve yönetim yaklaşımlarının değişimiyle yönetici kavramı, yerini liderlik kavramına bırakmaktadır (Koçel 2015). Bennis ve Nanus (1985) çalışmalarında, liderlik kavramını tanımlarken, etkileme ve yönlendirme üzerinde durarak, görüşleri, eylemleri ve eğilimleri etkileyebilme olarak belirtmiştir. Bass ve Stogdill (1990) liderliği, benzer şekilde grup üyelerinin etkileşimini sağlayabilmek olarak tanımlamıştır (Dalgın 2015). Eren (2015) ise liderlik kavramını, bir grup insanı belirli amaçlar etrafında toplayabilme, bu amaçları gerçekleştirmek için onları ne yapacakları konusunda harekete geçirme bilgi ve yeteneğinin birleşimi şeklinde belirtmiştir.

Liderlerde bulunan özellikler, liderlerin davranışları ve içinde bulunulan ortam ve koşullar liderlik kuramlarında sıkça ele alınan ve tartışılan konuların başlarında gelmektedir (Çekmecelioğlu 2014). Bu bağlamda liderlik ile ilgili kuram ve yaklaşımlar farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma yaygın olarak:

¹ Doktora Öğrencisi.banucan@hotmail.com Selçuk Üniv. Sağlık Blm. Enstitüsü

² Prof.Dr. bfisekcioglu@selcuk.edu.tr Selçuk Üniv. Spor Bilimleri Fak

► **KAYNAKLAR**

- Appelbaum SH, (1994). "Mentoringrevisited: an organizationalbehavi-orconstuct" (yenilenen mentorluk: örgütsel bir davranış kalıbı). The International Journal of Career Management, 6, 3-10.
- Aydın M, (1994). Eğitim yönetimi. Hatiboglu Yayınları, Ankara.
- Arun K, (2008). Liderlik tarzları ile paylaşımcı bilgi kültürü ilişkisi, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, SBE, Erzurum.
- Bakan İ, (2008). "Örgüt kültürü" ve "liderlik" türlerine ilişkin algılamalar ile yöneticilerin demografik özellikleri arasındaki ilişki: bir alan araştırması, KMU İİBF Dergisi Yıl:10 Sayı:14 Haziran.
- Baloğlu N, (2011). Dağıtımçı liderlik uygulamaları: eklektik bir tasarım çalışması, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), Cilt 12, Sayı 4, Aralık 2011, Sayfa 163-181.
- Baloğlu N, Karadağ E, (2009). Ruhsal liderlik üzerine teorik bir çözümleme, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 165-190.
- Bartlett CA, Ghoshal S, (1997). "Themyth of thegenericmanagers: new-personalcompetenciesfornewmanagementroles" (Jenerik Yöneticiler Efsanesi: Yeni Yönetim Rollerini İçin Yeni Kişisel Yetkinlikler). California Management Review, 40, 92-116.
- Bass B, Stogdill M, (1990). Bass&Stogdill'shandbook of leadership: Theory, research, andmanagerialapplications. SimonandSchuster.
- Başaran İE, (1996). Eğitim yönetimi. Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Baysal CA, Tekarslan E, (1996). İşletmeciler için davranış bilimleri, Avciol Basım, İstanbul.
- Bennis W, Nanus B, (1985). Thestrategiesfortakingcharge. Leaders, New York. Harper. Row.
- Bernardin JH, Russel JE, (1998). Human Resource Management : An Experiential Approach, Irwin:McGraw-Hill.
- Bingöl D, (1997). Personel yönetimi, Üçüncü Baskı, İstanbul.
- Bradley EW, Donald PM, Sanjay KP, (2011). Pullingthelevers: transformationalleadership,public service motivation, andMission, Valence" Public Administration Review, Volume:72, Issue:2, p.207.
- Broadbridge A, (1999). "Mentoring in retailing" (perakendecilikte mentorluk), personnelreview, 28, 336-355.
- Buluç B, (2018). Eğitim Yönetiminde Liderlik. "Geleneksel Liderlik Yaklaşımları" Ed: Güçlü N, Ed. Yrdm: Koşar S, Pegem Akademi: Ankara.
- Can H, (2009). Organizasyon ve yönetim, Siyasal Kitabevi, 2005, s.262, Ankara.

- Çekmecelioğlu H, (2014). Göreve ve insana yönelik liderlik tarzlarının örgütsel bağlılık, iş performansı ve işten ayrılma niyeti üzerindeki etkileri, KOSBED, 28, 21-34.
- Çelik V, (2003). Eğitimsel Liderlik. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelik C, Sünbül Ö, (2008). 'Liderlik algılamalarında eğitim ve cinsiyet faktörü: mersin ilinde bir alan araştırması', Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:3Ss.49-66.
- Çetin NG, Beceren E, (2007). 'Lider kişilik: Gandhi', Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 3.Sayı:5. 111-132, Isparta.
- Çimendereli S, (1994). Liderlik yaklaşımları ve bir araştırma, İstanbul Üniversitesi S.B.E. İstanbul, 1994, s.23.
- Daft RL, 1991. Management, TheDrydenPress, Second Edition.
- Dalgın T, (2015). Yöneticilerin liderlik davranışlarının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi ve örgütsel adalet algısının düzenleyici rolü: muğla konaklama sektörü örneği, Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Davis K, (1984). Human Behavior at Work. USA: McGraw-HillBookCo.
- Derek T, Hall L, (1991). Personnel Management: A New Approach. New York: PrenticeHall.
- Dereli T, (1982). Organizasyonda davranış, Ar Yayıncılık, İstanbul.
- Dilts RB, (1996). Visionaryleadershipskills, Meta Publications, California.
- DuBrin AJ, (1997). Essentials of management. South-Western College Publishing, Ohio.
- Erçetin Ş, Kamacı M, (2008). Quantum leadershipparadigm, World AppliedSciencesJournal, 3:6, 865-868.
- Erdogan İ, (2008). Eğitim ve okul yönetimi. 8.Basım, Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd.Sti.
- Eren E, (2015). Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi (15 b.). Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Garvey B, Alfred G, Smith R, (1996). "First-personmentoring". Career Development International, 1, 10-14.
- Gibb S, (1994). "EvaluatingMentoring" Education&Training, 36, 32- 39.
- Gündüz HB, Beşoluk Ş, Önder İ, (2011). Karmaşık sistemlerde liderlik bakışıyla: dna liderlik, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, s.524.
- Hadden R, (1999). "Rehberlik ve koçluk", ExecutiveExcellence, 30, 13-14.
- Jakovljević M, (2011).Hubrissyndromeand a newperspective on politicalpsychiatry: needtoprotectprosocialbehavior, publicbenefitan-

- dsafety of ourcivilisation, PsychiatriaDanubina, 23 (2), s.136-138.
- Kara SK, (2013). Yeni bilim ve liderlik, Akademik Bakış Dergisi, 24, 1-13.
- Kaplan, T., Aktaş, S., Tükel, Y., & Atılğan, D. (2017). Rekreasyonel Olarak Aktif Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Tiplerinin İncelenmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 8(2), 135-144.
- Kaplan, T., Atılğan, D., Aktaş, S., & Tükel, Y. (2016). Okul Yöneticilerinin Öğretmenler Tarafından Algılanan Etik Liderlik Davranışları, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 31, S. 180-193
- Kippenberger T, (2002). Leadership Styles. Oxford/United Kingdom: Capstone Publishing (a Wiley company).
- Koçel T, (2003). İşletme Yöneticiliği,9. Baskı. Beta Basım, İstanbul.
- Koçel T, (2005). İşletme Yöneticiliği. İstanbul: Arıkan Basım Yayın.
- Koçel T, (2015). İşletme Yöneticiliği (16 b.). İstanbul, Beta.
- Komives S, Lucas N, McMahan TR, (2009). Exploringleadership: forcollegestudentswhowanttomake a difference. John Wiley ve Sons.
- Köksal O, (2011). Bir kültürel liderlik paradoksu: paternalizm, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:8, Sayı:15, ss.103-104.
- Köksal O, (2011). Organizasyonel etkinliği sağlamanın yeni yolu: simbiyotik liderlik, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:1, ss.55-70.
- McGregor D, (1970). Örgütün İnsan İlişkileri Yönü. (Çeviren) Doğan Enerjin, Ankara: ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Yayınları.
- McMahon M, Patton W, (2000). "Careercounsellors, supportandlifelonglearning: a caseforclinicalsupervision" International Journal-fortheAdvancement of Counselling, 22, 157-169.
- Naktiyok A (2009). Bilgi temelli örgüt oluşturmada yöneticilerin kalite liderliğine uygun davranışlarınınrolü, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, ss.254-257.
- Newstrom JW, Davis K, (2002). OrganizationalBehavior Human Behavior at Work. New York: McGraw-Hill.
- Owen D, (2008). Hubrissyndrome, ClinicalMedicine, 8(4), August, s. 428-432.
- Ölçer F, (2008), Dönüşümcü Liderlik, Güncel Yönetim ve Organizasyon Yaklaşımları, (Der. Adnan Özyılmaz ve Ferit Ölçer), Seçkin Yayınları, Ankara.
- Özgan H, Bulut L, Bulut A, Bozbayındır F, (2013). Öğretmenlerin ruhsal liderlik algıları ile motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6:1, 70-83.

- Özkalp E, Kirel Ç, (2011). Örgütsel davranış, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Öztop İ, (2008). Liderlik tarzları ve örgüt kültürü tipleri arasındaki ilişki ve bu ilişkinin nitel performans üzerine etkileri, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü S.B.E., Gebze. s.18.
- Paksoy M, (2002). Çalışma ortamında insan ve toplam kalite yönetimi, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4356, Çantay Yayın, İstanbul.
- Polat S, (2011). Thelevel of facultymembers' spiritualleadership (sl) qualitiesdisplayaccordingtostudents in faculty of education. Procedia - SocialandBehavioralSciences, 15:2011, 2033-2041. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.049>
- Robbins SP, JudgeTA, (2012). Örgütsel davranış 14. Basımdan Çeviri, Ed. Erdem İ, Nobel Yayıncılık.
- Sabuncuglu Z, Tüz M, (2001). Örgütsel psikoloji. Bursa.
- Sagır M, (2013). Okul liderliği. N. Can (Ed.), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. (ss. 184-204),Pegem Akademi, Ankara.
- Saruhan SC, Yıldız ML, (2009). Çağdaş yönetim bilimi.Beta Basım A.Ş, Ankara.
- Saylı H, Baytok A, (2014). Örgütlerde liderlik teori-uygulama ve yeni perspektifler. 1.Basım. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Siegel PH, Mosca JB, Karim KB, (1999). "The role of mentoringprofessionalaccountants: a globalperspective" (profesyonel muhasebeci mentorluğunun rolü: küresel bir pespektif). Managerial Finance, 25(2), 30-44.
- Soydaş UA, (2012). Halkla ilişkiler uygulamaları ve yönetim kavramına farklı bir yaklaşım: Kuantum ve kaos teorisi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2:12, 657-672.
- Schermerhorn JR, Hunt JG, Osborn RN, (1995). Basic Organizational-behaviour. John WileyandSonsInc., New York.
- Stoner JAF, Freeman RE, (1992). Management (Fifth Edition), Prentice-Hall International, Inc.,London.
- Ülgen H, Mirze SK, (2006). İşletmelerde Stratejik Yönetim, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Woodd M, (1997). "Mentoring in furtherandhighereducation:learninfromtheliterature" (daha ilerideki ve yüksek eğitimdeki mentorluk: literatürden öğrenme). Education-Training, 39, 333-343.
- Yukl AG, (1991). Leadership in Organizations, New Jersey: Prentice-Hall.
- Zel U, (2006). Kişilik ve liderlik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Zey MG, (1984). The mentor connection. Homewood, IL: Dow Jones-Irwin